

sieradzkiej, składają się brakteaty i srebrne sztabki.

Stało się chyba już tradycją, że konferencje *Peníze v proměňách času* nie kończą się podsumowaniem. Nie myślę tego uznać za mankament, wszak program — może nie we wszystkich szczegółach — został zrealizowany program, w którym tym razem bezwzględnie dominowało średniowiecze. Brak zaś formalnego zakończenia w postaci wniosków końcowych odczytuję jako znak, że konferencje będą miały ciąg dalszy.

Tadeusz Szczurek

Konferencja „Dorobek naukowy profesora Mariana Gumowskiego. W 35. rocznicę śmierci”, 23 października 2009 r., Instytut Historii i Archiwistyki UMK w Toruniu

Dnia 23 października 2009 r. w sali konferencyjnej Biblioteki Głównej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu odbyła się konferencja „Dorobek naukowy profesora Mariana Gumowskiego. W 35. rocznicę śmierci”. W roli organizatora wystąpił Zakład Nauk Pomocniczych Historii UMK (w osobach prof. Jana Wroniszewskiego i dra Marcina Hlebionka), patronat nad imprezą objęły: Polskie Towarzystwo Historyczne, Toruński Oddział Polskiego Towarzystwa Heraldycznego oraz Instytut Historii i Archiwistyki UMK. Wsparcia finansowego udzieliła redakcja czasopisma „Wiedza i Życie. Inne Oblicza Historii”.

Otwarcia konferencji dokonali kierownik Zakładu Nauk Pomocniczych Historii UMK, prof. Jan Wroniszewski, oraz zastępca dyrektora Instytutu Historii i Archiwistyki UMK, prof. Waldemar Chorążyczewski. Przewodnictwo obrad objął prof. Zenon Piech z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Spotkanie podzielone zostało na dwie części. W pierwszej wygłoszono referaty dotyczące biografii Mariana Gumowskiego i omawiające jego dorobek naukowy, w drugiej skoncentrowano się na przedstawieniu spuścizny po uczonym, rozproszonej po różnych instytucjach naukowych.

Na początek swoje wspomnienia o Marianie Gumowskim przedstawił zebrany prof. Andrzej Tomczak (UMK). Następnie wystą-

pił Przemysław M. Żukowski (Archiwum UJ) z referatem „Mariana Gumowskiego związki z Uniwersytetem Jagiellońskim”, w którym obszernie, posilując się ilustracjami niepublikowanych dotąd dokumentów, przedstawił tzw. okres krakowski w karierze tego uczonego. Następnie głos zabrał Witold Garbaczewski (Muzeum Narodowe w Poznaniu), omawiając dokonania bohatera konferencji na polu numizmatyki — nauki, z którą identyfikował się najpełniej — w referacie „Marian Gumowski — trzy epoki w badaniach nad historią pieniądza”. W kolejnym wystąpieniu, zatytułowanym „Mariana Gumowskiego badania nad sfragistyką monarszą”, Marcin Hlebionek (UMK) podjął się oceny dorobku profesora w zakresie objętym tematem, zwracając uwagę na nowe perspektywy badawcze rysujące się przed badaczami pieczęci królewskich. Jako ostatnia przed przerwą wystąpiła Agnieszka Gut (Uniwersytet Szczeciński) z referatem „Heraldyka i sfragistyka zachodniopomorska w badaniach Mariana Gumowskiego”, w którym w sposób drobiazgowy wykazała wszystkie plusy i minusy prac badacza, podkreślając jednocześnie jego pionierską rolę w badaniach nad sfragistyką i heraldyką miejską tzw. ziem odzyskanych. Następnie rozpoczęła się żywa dyskusja, podczas której można się było m.in. zapoznać z nieznanymi skądinąd faktami z biografii prof. Gumowskiego. Zastanawiano się także, dlaczego tak wybitny badacz nie stworzył własnej szkoły, doszukując się przyczyn przede wszystkim w jego predylekcji do pracy samodzielnej oraz w braku odpowiedniego klimatu do szerzej zakrojonych badań z zakresu numizmatyki, heraldyki i sfragistyki w okresie po 1945 r. Zwrócono również uwagę na potrzebę ponownej, szerszej analizy krytycznej dorobku badawczego M. Gumowskiego, do czego bodźcem może być właśnie konferencja toruńska.

W przerwie organizatorzy i referenci udali się na cmentarz św. Jerzego przy ul. Gałczyńskiego, aby złożyć kwiaty na grobie Mariana Gumowskiego. Stało się to okazją do dłuższej wycieczki po nekropolii, na której spoczywa wielu wybitnych toruńskich historyków. Niezastąpionym przewodnikiem okazał się tutaj prof. Andrzej Tomczak.

Część drugą konferencji otworzył referat Wojciecha Strzyżewskiego (Uniwersytet Zielo-

nogórski) „Śląsk w badaniach sfragistycznych i heraldycznych Mariana Gumowskiego”. Następnie wystąpił Janusz Nowak (Biblioteka XX. Czartoryskich) z odczytem „Spuścizna Mariana Gumowskiego w Bibliotece XX. Czartoryskich”, w który wplół liczne ciekawostki biograficzne, ilustrowane niepublikowanymi fotografiami z okresu krakowskiego. Z kolei Robert Forsyś-Wójcicki (Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu) przedstawił „Dorobek naukowy i kolekcjonercki Mariana Gumowskiego w zbiorach Ossolineum”, na który składa się imponująca kolekcja reprodukcji pieczęci (ok. 30 tysięcy sztuk) oraz liczne rękopisy i numizmaty. Następnie wystąpił Janusz Grabowski (AGAD), który omówił „Odciski pieczętno Mariana Gumowskiego w zbiorach sfragistycznych Archiwum Głównego Akt Dawnych”. Ten pokaźny zbiór ponad 4,5 tysiąca sztuk odbitek atramentowych stał się dla referenta okazją do omówienia funkcji użytkowników pieczęci będących częścią kolekcji, jak również klasyfikacji odcisków pod względem terytorialnym. Ostatnie dwa referaty wygłosili pracownicy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Andrzej Mycio z Biblioteki Głównej zaprezentował temat „Spuścizna Mariana Gumowskiego w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu”, z kolei Andrzej Buczyło (Instytut Historii i Archiwistyki) wystąpił z komunikatem „Darowizna Mariana Gumowskiego w zbiorze numizmatycznym IHia UMK”.

Część popołudniowo-wieczorną zamknęła dyskusja, w której zgłoszono szereg postulatów na przyszłość (m.in. opracowanie pełnej bibliografii prac Mariana Gumowskiego, podjęcie działań zmierzających do wydania jego biografii, konieczność kontynuacji sesji „biograficznych” poświęconych innym wybitnym indywidualnościom naukowym). Na zakończenie wystąpił prof. Zenon Piech, który zwięźle podsumował konferencję, po czym prof. Jan Wroniszewski w imieniu organizatorów raz jeszcze podziękował jej uczestnikom i patronom.

Konferencja stała się okazją do spojrzenia na dorobek badawczy Mariana Gumowskiego z perspektywy kilkudziesięciu lat, spojrzenia jednakże wyraźnie zdominowanego przez heraldykę i sfragistykę, co było zapewne odbiciem zainteresowań badawczych pomysłodawców spotkania. Dawał się odczuć brak „medalierskiego” aspektu działalności naukowej M. Gumowskiego, przy czym tematyka ta, jak zapewnił organizatorzy, znaleźć się ma w publikacji pokonferencyjnej (chęć napisania odnośnego artykułu wyraziła już Maria Stahr, emerytowany pracownik Muzeum Narodowego w Poznaniu). Uzupełnieniem części biograficznej będzie z kolei praca dotycząca poznańskiego okresu działalności M. Gumowskiego, autorstwa archiwisty Muzeum Narodowego w Poznaniu Tadeusza Grabskiego. Zapewne znajdzie się tu również referat Henryka Seroki z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie — jedyne referenta, który do Torunia nie dojechał — zatytułowany „Sfragistyka i heraldyka miejska w badaniach Mariana Gumowskiego”. Należy zatem z niecierpliwością oczekiwać zapowiadanych na następny rok materiałów konferencyjnych.

Witold Garbaczewski

Nowa praca magisterska z numizmatyki

Dnia 19 czerwca 2009 r. w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego odbyła się obrona pracy magisterskiej Krystiana Książka pt. „Monety z cmentarza przy dawnym kościele św. Salwatora we Wrocławiu”. Promotorem pracy był dr hab. Borys Paszkiewicz, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego, a recenzentem prof. dr hab. Krzysztof Wachowski. Wysoko oceniona praca przedstawia największy opracowany na ziemiach polskich materiał numizmatyczny z nowożytnego cmentarzyska (zob. publikację w następnym numerze WN).

BRP